

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny — hal.
Na pol roka --- 2 " — "
Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Vláda a národ.

Vláda ešte neodmrštila vojenské návrhy. Opozícia ešte neustala v boji. Pohnúl sa celý národ, aby protestoval proti týmto náramným a nespravedlivým farchám. So dňa na deň tisíce a tisíce podpisov dojde do snemovne proti návrhu vlády. V prosbách týchto ľud žaluje sa na biedne postavenie svoje. Narieka, že ani chleba, ani výrobku nemá. Proší vládu, aby útrpnosť mala nad ním. Aby dopriala mu toho tráplivého života a

čierneho chleba, ktorý potutvárne vyhľadáva. Už viac nesnese. Synov, ktorých chcú odobrať za vojakov, súrne potrebuje pri práci, aby porcie vládali platíť. Peniaze, ktoré k povýšeniu vojenských tiarch pýtajú, potrebuje na výživu. Takto žaluje sa národ. Takto opisuje biedu svoju. Ruky spína, slzy roní a bolastne volá: «Majte milosrdenstvo nado mnou! Nesužujte ma s väčšími farchami! Nepýtajte viac vojska, veď ho máme na zbyť. Veď nestačíme platíť naň. Ono prehltnie všetko, čo by sme obrátiť mali na vývin hospo-

Pán Kristus vstal z mrtvých! Alleluja! ...

dárstva, priemyslu a výučby. Vymôžte, aby synovia naši len dva roky slúžili, lebo potrebu máme na ramená jejich. Postarajte sa, aby ľudský zachodili s nimi, aby ich v náboženskom a vo vlasteneckom duchu viedli!»

Nuž a vláda, táto «starostlivá» mater národa, čo odpovedá utrápenému a ubohému národu? Akú potechu mu dá? Aké poľahčenie sľubuje mu v zúfaní?

Nemilosrdnou a zátvrdlivou je. Opravdová macocha, bez lásky, bez citu a bez srdca. Toto odpovedá: «Čuš národe, a nespínaj ruky, lebo ja neviem kto si! To je nie pravda, že nevládzeš platíť väčšie farchy. Je u teba hojnosť. To ani nepocítiš, keď dáš o pár tisíc viac vojska, a o dakoľko millionov viac budeš platíť. Krajina potrebuje vojsko, aby mala sa s čím parádíť. Čo by povedali iní panovníci, keby sme nemali veľa vojska a zbroje? Ja sa nepýtam, či máš, alebo odkiaľ vezmeš. Musíš platíť, lebo my zaslúbili sme Viedni, že prevedieme vojenské predlohy. A splníme sľúb, čo aj zhyneš. Vláda nie je na to, aby ponosy a bedákanie tvoje počúvala, aby farchy tvoje poľahčila, aby smilovala sa nad tebou, ale aby tak riadila krajinu, ako jej rozkážu, a ako to k prospechu jej slúži. Ty znášaj farchy, poslušaj a ponížuj sa. Vieš dobre, že mám poslušnú väčšinu v snemovni, tá privolí k všetkému, čo od nej ziadam. Či si počul, žeby len jeden vládny ablegát slovo bol prehovoril oproti vojenským predlohám? Že by len jeden bol povedal, že neznesieš farchy této? Pravda nie! Čušia, s čím dosvedčili, že krajina potrebuje viac vojska, a ty že nie si tak mizerný, za akého sa držíš. Toto je pravda. Ja podľa toho sa držím, veď väčšina moja zastupuje národ, nie opozícia. Kto si tú povšímne? Vláda veru nie. Keď ľudoví ablegáti rečia o žalostnom postavení tvojom, keď nemilosrdne posudzujú účinkovanie vlády: moji poslušní ľudia smejú sa im do očí, a vesele žartujú. Teda buď ticho, a nič nepýtaj! ...»

Áno takto je! Národ darmo sa pobúril. Márne prosí a namáha sa. Vláda hluchá je. Lenže toto má zlé následky, lebo postavil sa oproti národu, násilienstvo robí a zdierať ho: neni ani vlastenectvo, ani múdra politika. V snemovni so dňa na deň ten istý boj vedú naši oproti vojenským predlohám. Boh vie dokedy to bude trvať, Dotedy vláda žiadnu prácu nemôže konať. Preto odložili

assentírky. Preto budú riadiť krajinu bez rozpočtu, lebo vláda nedostala splnomocnenie k žiadnym výdavkom. Nesmie porcie inkassovať. Slovom, všetko je hore nohami obrátené. Čo bude ďalej, nikto nevie. A vláda predsa nepopustí. Nič nedá na odporovanie národa. Ministri: Széll a Fehérvári neodstúpia, čo by vzbúry povstaly, čo by celý národ na nohy postavil sa oproti násilienstvu, čo by zhynúl pod farchami, lebo milšia im je Viedeň, ako národ. Tak musí byť ako ony chcú! Národ musí hlavu kloniť pred nimi a pokorným byť! Musí dať, čo od neho pýtajú, čo dušu predá. Stane sa ako vláda rozkáže, však ona zastupuje väčšinu národa. Takto rozmýšľajú ministri a s nimi vládna strana.

My ale pýtame sa: Či ozaj to tak bude? Či hlas národa nikto nepočuje? Či prosby, deputácie, protesty a boj opozície bez účinku by zostal? Či žiadosti národa nikto nevyhovie? Či dakoľko zátvrdlivých a služobníckeho ducha ablegátov a ministrov viac je, ako celý národ? ...

Mnoho má vláda na rováši za 36 rokov. Je čas, aby sme súd držali nad ňou za viny. Národ musí zvíťaziť! ...

Či najde sa len jeden neodvislý, statočný a povedomý človek, ktorý schvaloval by vojenské návrhy a chcel by ubohý národ väčšmi odaniť? Takéhoto niet! Títo len na vládnej strane sú. Tam vidieť starostlivých otcov národa, ako ľud zastupujú a bránia! Ako namáhajú sa za dobrobyt jeho? S akou láskou sú ku nemu! Ako usilujú sa poľahčiť farchy jeho? ...

Ale nežartujme! Povedzme čistú pravdu. Vládna strana oproti národu je. Na jeho zkažu pracuje. Znevažuje ho a do záhuby žene. Však prečo vystahuje sa tisíce rodín do cudziny? S akým citom lúčia sa od domoviny milej? Prečo upáda remeselnícka a hospodárska trieda? Prečo je národ zadlžený? Prečo je žobrákom? Prečo páchajú predstavení národa tolko nespravodlivosti a neludskosti? Prečo nevie národ dačo veľkolepého preukázať? Prečo je nazad vo všetkom ohľade?

Nech odpovedá vláda!

Treba biednej krajine viac vojska, keď národ chleba nemá? Tedy, aby blaženým bol, vojsko potrebuje? Je vstave vydržať ho a farchy znášať? Odpovedajte vládni ablegáti? Či ste povedali národu pred voľbami o týchto farchách?

Kolkí slúbili ste, že budete oproti väčším porciam? Kolkých pre toto vyvolili? Nebojíte ukázať sa národu?

No, ale aj národ je chybný! Za 36 rokov naučíť sa mohol, ako panuje vláda, ako dbá oň a s akými prostriedkami udržiava moc svoju. Keby sme škodoradostní boli, povedali by sme: «Tak ti treba národe! Zaslúžil si trest liberalismu! Zaslúžil si vodcov, ktorí mučia ťa! Však sám si plietol korbáč na seba. Sám volil si vodcov, ktorí tak nemilosrdne zachodia s tebou.» Lenže my citíme útrpnosť nad nešťastlivým. Lutujeme národ, však aj my sme členovia jeho, a to verní. Aj naša bieda bude väčšia, keď synov poberú za vojakov, aj my odtrhneme od úst chleba, aby sme platiť mohli nové farchy.

Ach, veď keby národ mal čistého povedomia! Keby chcel rozhodnúť nad osudom svojim, urobil by koniec súzľam. Vydobyl by si slobodu a práva. Nebol by poddaným jednej účastinárskej spoločnosti, aká je 36 rokov, ale riadili by ho vlastenci, ktorí neboly by otrokmi Viedne a nermútili by ľud novými farchami, lež boly by ku nemu s kresfanskou láskou a pracovali by za dobrobyt jeho.

Od národa závisí, aby takto bolo!

POLITICKÉ CHÝRY.

Petícia ľudákov proti vojenským predlohám.

Naši statní ľudáci neustávajú v boji tomto. Čo deň to viac doposielajú nám prosbopisov, ktorých počet presahuje už 1000. Pokračujeme v uverejňovaní menoslova tých obcí, z ktorých doposlali nám také prosbopisy:

Sóskut (Fehér), Török-Szt-Miklós (J.-N.-K.-Szolnok) Szentpéterfa (Vas), Peér (Győr), Balogfa (Vas), Sorokujfalu (Vas), Sorkipolány (Vas), Sorkikápolna (Vas), Varannó (Zemplén), Merenye (Zala), Ujlak (Zala), Csapi (Zala), Nagyréce (Zala), Kistréce (Zala), Sárszeg (Zala), Szentjakab (Zala), Vágkirályfa (Nyitra), Hosszufalu (Nyitra) Köpösd (Nyitra), Vágsellye (Nyitra), Vágsellye (Nyitra) Poruba (Nyitra), Felsődiós (Pozsony), Ercsi (Fehér) I. Felsősegesg (Somogy), II. Felsősegesd (Somogy), Gönyü (Győr), Tiszakálmánfalva (Bács-Bodrog), Köbölkut (Esztergom), Pusztamagyarod (Zala), Kerka Szent-Miklós

(Zala), Lovászi (Zala), Dobri (Zala), Pincze (Zala), Kerka-Szent-Király (Zala), Csejt-puszta (Békés), Ghymeskosztolány (Nyitra), Néver (Bars), Ghymes (Nyitra), Lédecz (Bars), Csákvár (Fehér), Kám (Vas), Szalka (Hont), Kisorosz (Torontál), Szemenze (Vas), Ujlak (Vas), Vaszar (Veszprém), Takácsi (Veszprém), Nagylehota (Nyitra), Miklósi (Somogy), Haracsony (Sopron), Nyék (Sopron), Küllő (Sopron), Hasfalva (Sopron), Alsópéterfa (Sopron), Gölle (Somogy), Unin (Nyitra), Lentikápolna (Zala), Ladamér (Győr), Szentgyörgy (Pozsony), Breza (Árva), Kisfalud (Sopron), Gyöngyös-Solymos (Heves), Nemesvid (Somogy), Gyóró (Sopron), Czirák (Sopron), Dénesfa (Sopron), Regöly (Tolna), Bécs (Trencsén), Szentiván (Győr), Sztankahermány (Sáros), Zanat (Vas), Vaskut (Vas), Hárspatak (Vas), Rárósmulyad (Nógrád), Döröske (Vas), Bodvicza (Somogy), Zsére (Nyitra), Horvátkimle (Moson), Bessenyőtelek (Heves), Epöl (Esztergom), Kirva (Esztergom), Bánkeszi (Nyitra), Kisvárad (Nyitra), Návojjóz (Nyitra), Szakacsánhradiste (Nyitra), Szakacsán (Nyitra), Adács (Heves), Bazin (Pozsony), Kanyanka (Nyitra), Lazan (Nyitra), Cserenye (Bars), Bisztricsény (Bars), Diósförgepatony (Pozsony), Töröcske (Somogy), Letenye (Zala), Bécz (Zala), Zajk (Zala), Bezine (Árva), Knyázsa (Árva), Mokrágy (Árva), Alsólehota (Árva), Chlebnice (Árva), Pribis (Árva), Puczó (Árva), Gadány (Somogy), Kutti (Nyitra), Kukmér (Vas), Ujlak (Vas), I. Topolya (Bácsbodrog), Kálló (Nógrád), Petőháza (Sopron), Rőjtök (Sopron), Écsfalu (Győr), Écshegy (Győr), II. Topolya (Bácsbodrog), Jaskafalu (Nyitra), Toósnýárasd (Pozsony), Kerta (Veszprém), Hidaskürt (Pozsony), Korenova (Horvatsko), Hagyáros (Zala), Egerszeg hegy (Zala), Szempez (Pozsony), Néved (Bars), Halesz-szőlők (J.-N.-K.-Szolnok), Sikátor (Veszprém), Becsehely (Zala), Kotor (Zala), Nemesládony (Sopron), Patak (Nógrád), Ujperint (Vas), Szőlős (Pozsony), Mesterszállás (J.-N.-K.-Szolnok), Dunabogdány (Pest), Balaton-Sz.-György (Somogy), Vágh (Sopron), Ujgyalla (Komárom), Boczföld (Zala), Kis Rada (Zala), Kőhányás (Fehér), Döbréte (Zala), Lévnaapáti (Nyitra), Bize (Somogy), Beősrákány (Sopron), Szászrégen (Marostorda), Alsószemeréd (Hont), Nagydém (Veszprém), Mádéfalva (Csik), Czigel (Nyitra), Szebedrázs (Nyitra), Kovárcz (Nyitra), Kisorozsi (Pest), Vangyola (Veszprém), Felsőpaty (Vas), Sopornya (Nyitra), Fugyivásárhely (Bihar), Talapatka (Vas), Gelse (Zala), Katafa (Vas), Kolinfalu (Szepes), Olaszi (Szepes), Városhodász (Vas), Horvát Lő (Vas), Pilismaróth (Esztergom), Hosócz a Dulóujfalu (Trencsén), Némethük (Vas), Nemeskismedves (Vas), Lipócz (Vas), Kolosvár (Vas), Pusztaszentmihály (Vas), Rábort (Vas), Gánócz (Vas), Salafa (Vas), Szentkut (Vas), Strém (Vas), Szombatfa (Vas), Orbántalu (Vas), Zsámánd (Vas), Dévény (Pozsony), Dévényujfalu (Pozsony), Hidegkut (Pozsony), Fény (Szatmár).

Popis voličov.

Na mnohých miestach už zostavujú menoslov voličov na budúci rok, ba v nejednom vo-

lebnom okrese sú už aj hotoví s týmto popisom. Popisy navzdor všetkým nariadeniam minister-ským prevádzajú sa dľa starej obyčaje, tojest liberálov popisujú všetkých, ľudových ale usilujú sa vynechať. Úplne spravедlivé popisovanie voličov je u nás bielou vranou. O takomto počestnom popisovaní dozvedáme z *Prievidze*, kde 3-ho apríla bola kommissia, pozostávajúca z pánov: Mórica Lutonszkého, Imricha Gregora a dr. Jána Csvikctu. Predseda takto sa osvedčil: «Prijmeme každého, komu dľa zákona právo volebné priná-leží, aby nemali sme tolko mrzutostí, ako minu-lého roku.» A tak sa aj stalo. Počet prievdzkých voličov postúpil o 12 prievdzkých občanov, kto-rých boli predešlého roku vynechali. — Toto je pre každého spravедlivého človeka radostná zpráva, a dokazuje nám to, že nespravедlivosť sa už aj sa-mým liberálnym pánom zhnusila, a že kto je čestný človek, nedopustí sa nečestného jednanía ani k vôli liberalizmu.

Dvojročná vojenská služba?

Honvédsky minister barón Fejérváry, aj minister-predseda Koloman Széll boli na porade vo Viedni u rakúskej vlády, potom šli na výsluch aj pred jeho jas-nosť. Tento výlet našich ministrov do Viedne súvisí s tými ťažkosťami, ktoré stavajú sa u nás proti vojenským predlohám. Jestli by Kossuthisti obštrukciou prekazili od-hlasovanie indemnity, tak vtedy nastal by mimozákonný stav (ex lex), a vláda musela by aj bez rozpočtu spravo-vať krajinské záležitosti. Niektorí liberálni politikovia ho-voria, že Széll na žiaden pád nebude chcieť mimozákonne úradovať. Viedeňské noviny ale píšu, že inej pomoci ne-bude, a že Széll bude musieť na svoju päť robiť ďalšie poriadky. Tie isté noviny viedeňské aj o tom píšu, že vyššie vojenské kruhy ponáhľajú sa vypracovať plán pre zníženie vojenskej služby na dva roky, a dodávajú, že *ohľadom na pomery v Uhorsku* ochotní sú prijať dvoj-ročnú službu vojenskú.

Jestli je táto zpráva pravdivá, to by znamenalo ví-lazstvo strany ľudovej, ktorá najdôraznejšie žiada od po-čiatku zníženie služby vojenskej na dva roky.

Vytvorenie kadéti.

Opposičná tlač z vytvorenia údajne štyroch kadéto-v z honvédskej školy v Pätikostoloch robí takú udalosť, v ktorej vidí urazenie národného citu. Oproti týmto chýrom oznamuje sa, že z vojenského ústavu nevytvorili štyroch, ale len dvoch kadéto-v a i v záležitosti týchto fundirovala len otázka hymny «Gotterhalte». Mladíci títo dňa 15-ho marca takými výbuchami obsypali ústav a professorský sbor, že ani pri najlepšej vôli nebolo možno vyhnúť pre-vedeniu toho uzavretia, ktoré im už dávnejšie bolo dané na vedomie.

Z Francúzska.

Vo Francúzsku zase chce pripraviť Francúzom Jaurés, vodca najsilnejšej socialistickej strany a podpred-seda francúzskej komory sensačné odhalenia v Dreyfuso-vej záležitosti. Ale Jaurésovi to veru zle vypadlo. Jaurés rečnil dva dni, ale veru v jeho reči neboly žiadne sen-sačné odhalenia, ba ani len nie nejaké významnejšie po-drobnosti niekdajšej obrovskej pravoty. Jaurés vo svojej reči ako nové dáta vedel podať len dve novinky, ktoré dosavád neboly známe. Jedna je, že generál Pellieux po samovražde podplukovníka Henryho písal list ministrovi Cavaignacovi, v ktorom vyhlásil, že ho nečestní ľudia zaviedli a preto prosí svoje prepustenie. Týmto tedy Jaurés neučinil rozčulujúce odhalenie. Toto je celý výsledok od-halenia predneseného Jaurésovi, lebo druhé tvrdenie, že generál Mercier vplýval na sudcov v Rennesi ukazuc im udajné poznámky nemeckého cisára na jednom udajnom rukopise Dreyfusovom, treba najprv dokázať, čo je sotva možné. Komora Jaurésov návrh, aby záležitosť prišla na denný poriadok aj odvrhla 250 hlasmi oproti 75 hlasom a vyriekla, že nad rečou Jourésovou prechodí na denný poriadok, lebo dôveruje vo vláde že je rozhodnutá, že Dreyfusovu záležitosť nevytiahne z kruhu prisluhovania pravdy, totižto, že Dreyfusovu záležitosť nechce na žiaden pád obnoviť. — Konservatívno-nacionalistické časopisy píšu, že Jaurésovým vystúpením Dreyfusova záležitosť je pochovaná na veky.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boly korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Krestana»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju pisané.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	... ..	4 koruny
na pol roka	... ..	2 koruny
na štvrt' roka	... ..	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Krest'an» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Pät' dní roku 1900 v Ríme.

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútni-kom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdú opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého vi-deli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 4 korun s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor.

Oslávenie kríža.

(Dokončenie.)

Tie isté city, ktoré viazané sú ku krížu, chránite priateľia moji až do smrti. Veľmi sa teším tej výpovedi, že oduševnenosť vaša nepodobá sa k plameňu fakly, ktorý s faklou vyhorí, ale k tomu, ktorý nevyhasiteľne plápolá. Lebo jaknáhle zabudnete na tie pamiatky, v tom okamihu uhorská krajina upadne do nebezpečenstva; tá uhorská krajina, ktorú toľké pamiatky viažu krížu,

Ešte dakoľko slov k odôvodneniu reči mojej. Prírodopis pozná dvojaké rastliny, dvojaké živočíchy. Ale keby znalci zkúmali ľudovedu, aj dvojakých ľudí by našli. Sú rastliny a živočíchy, ktoré nie sami, ale pomocou iných žijú. Vyhybujme však nespravodlivosti, ale myslíme na najväčšieho majstra všetkých vied: na dejepis. Ten nás učí o tom, že národ uhorský — ba aj iné národy — Boh vie aká nehoda vytisla zo starodávnej domoviny. Vydal sa na cestu, prišiel sem, osadil sa tu a založil štát so všetkými ústavami, ktoré poistil malý budúcnosť jeho. Viac kočových národov učinilo taktó. Týmto spôsobom povstali spojené štáty v severnej Amerike. Pre vieru prenasledovaní ľudia v húfoch šli z Anglie do Ameriky, z Hollandie do Južnej Afriky. Založili slobodné štáty. Zriadili domovinu s ústavou, ktorú od pôvodu mali.

Čo robil ten národ (židovský), ktorý rimanské vojsko podmanilo; chrám jeho spálilo a mestá porúchalo? Tú náciu rozumiem, ktorá iný náhľad má o osvete než kresťania a inú mravovedu vyznáva ako títo. Nácia táto sa síce bránila oproti nepriateľovi, ale márne. Porazená bola. Roztratila sa po celom svete. Aj dnes žije. Zachránila ústrojnosť, zadržala starodávne obyčaje a ráz rodu, od ktorého pochádza. Prísne zadržala všetky tie bludy starého zákona, ktoré proroci tak nemilosrdne sľahali. Skoro dve tisíc rokov pominulo, čo pluky rimanských legií opanovaly domovinu židov. Pýtam sa, kde je tá vlasť, ktorú tento rozumný a pracovitý národ založil? Všetok svet bolo otvorené pred ním. Predkovia naši založili štát uhorský na tejto zemi. Vystahovalci anglickí zriadili americké spojené štáty. Hollandčania utvorili republiku v Južnej Afrike. Nuž a židia kde vydobili domovinu? Čo toto znamená mladí priatelia moji? To, že sú národy, ktoré schopné sú založiť štát a udržať ho, a sú nácie, ktoré ľúbia na iných národoch živoríť, lebo medzi sebou neudržia sa. Taká nácia, u ktorej chýba tá schopnosť, aby štát zriadila, aby ona pohromade bývala ako veľryba a mravec, taká potilka sa ako vlk z jednej hory do druhej a v blúdení ustavične číhá na korisť, aby ju usmrtil. Teda jednotlivé národy nevedia bez toho jestvovať, aby pre seba domovinu nevydobyli, aby nezaložili inštitúcie, ktoré potrebné sú ku riadeniu spoločného života: iná nácia, tak aj židáci, nemá na to potreby. Tu postojme a pýtajme sa: prečo židáci nezaložia štát? Prečo necítia tomuto potreby? Či smieme na túto náciu teda — z ktorej chybuje ten podnet, aby štát založil a udržal — sveriť riadenie a budúcnosť krajiny našej uhorskej? Uznám, že aj židáci vedia značných ľudí preukázať,

ale žeby bol býval štátnikom veľkým, na to nenajdeme príkladu. A prečo je to? Preto, lebo právoveda je základom ústavy štátu. Všetky inštitúcie jeho sú právnickej prirodzenosti, lenže z ktorej nácie chybuje podnet založenia domoviny, prirodzené je, že u toho nenie vyvinutá veda, ktorá potrebná je k tomu. Zkúmajme čo predsa vedí preukázať židáci, čo má veľký vplyv na štátny život? Nuž, destrukciu! Každé väčšie socialistické dielo, ktoré povzbudzuje ľud k roztráseniu štátu a cirkve, od židov pochádza. A kto pozoruje novinárstvo naše, zbadá, že hoc akí učení a rozumní sú novinári židovskí, v tých bodoch a na tom poli, kde jedná sa o udržanie krajiny, kde spojiť treba budúcnosť s minulosťou skrze prítomnosť: tam blúdia, podkývajú sa...

Teraz navrátime sa ta, odkiaľ som sa pohol. Kríž je meritkom vzdelanosti človečenstva. *V našej vlasti ale je živel toho citu, že k sebe patrime všetci, ktorí vyznávajú ho.* Preto milí priatelia, chráňte a pestujte verne ten cit, a ten úmysel, ktorý vás v tomto okamihu oduševňuje, a my, hostia vaši prajeme, aby skrze učenie, skrze statočnú pracovitnosť, skrze šetrenie čistých mravov, skrze pestovanie vlastenectva a skrze vyznávanie vnútornájšej viery: nezanechali ste nikdy kríž, tento posvätný odznak. Boh nech vás živí!»

Znovu a znovu čítajte utešenú reč túto. Porozumejte slovám, ktoré tak veľký význam majú. Nezabudnite, že človečenstvo všetko čo má, krížu môže ďakovať. Ten ho spasil. Ten mu dá vôľu, nádej, schopnosť a spôsobu, aby povolaniu svojmu statočne zodpovedal.

Len ten národ má budúcnosť, ktorý ctí kríž a smele vyznáva Spasiteľa. Aj my, biedni, znevážení a v otroctve liberalizmu nachodiaci sa kresťania, zreteľ svoj na kríž musíme obrátiť. Jemu venovať lásku, schopnosť, život a všetko čo máme. *Lebo jak sa odvrátíme od kríža, ako to robiť počínáme; jak nespojíme sily naše k udržaniu kresťanstva: jak nezobudíme sa z hriechnej ľahostajnosti, pre ktorú toľko našťastia potkalo úbohý národ náš: tak usmrť nás nácia, ktorá Ježiša ukrižovala a ktorá nikde nevedela štát založiť, len v uhorskej krajine...*

Trest tento zaslúžia tí, ktorí k vôli liberalizmu zradia kríž a s ním Spasiteľa.

Ponižená prosba ku ct. Obecenstvu!

S poniženosťou sa utiekame ku milosrdenstvu ct. Obecenstva, by boli láskaví nás svojimi milodarmi podporovať. My totižto by sme radi do nášeho kostolika jeden Organ dať postaviť, ale Bohužiaľ slabé sú k tomu sily naše. Pre tú príčinu sa utiekame ku milosrdenstvu dobrých ľudí, prosiac, by v mene Božom obetované milodarky svoje na nízudanú adresu ráčili odoslať. Nech im to Pán Boh stonásobne vynahradí. Z hlbokou úctou zostávame v Murány-Hutte (gömörská st.) 1903. 16-ho marca. V mene cirkevníkov *Pavel Pavlovský*, učiteľ.

Milodary ráčte na veľactenú Red «Kreštana» zaslať.

Krešťania kupujte len u krešťanov!

BESEDNICA.

Priemyselnícka a hospodárska výstavka na Horniakoch.

— Opisal *Zaosek*, úd zo «Žüri» odboru znalcov. —

I. Priemyselný oddiel vo výťahu.

Po parížskej a filadelfickej svetovej výstave aj Horniaci sriadili sebe čiastočnú výstavku na výchyr, že aj oni patria ku svetu. Ktože by to bol kedy pomyslel, že aj Horniaci, tí, ktorí najmenej požívajú: «práva, pravdy, slobody a zákonitosti» — idú svetu ukázať všetko to, čo nemajú. Bo čo majú, to i tak každý vie, s tým sa im teda netreba vystatovať!

Keď som bol v Trnave žiakom, každý rok na Petra Pavla dohrnuli sa celé húfy z Horniakov žencov a žnie na žatvu. My sme tej mienky boli, že na Horniakoch krome Marikovej — bo každý žobrák udával za svoje: o-disko Marikovu — nenie nič iného, nežli vrchy, skaly a štrk, keď tento ľud tak húfne sa hrnie na naše pšenové džgance, hrubé ako stoličková noha slíže a na fazuľu, čo práve Horniaci neľúba, bo vraj od pšena zapália sa im oči a fazuľa ich zdúva. — Horniakov element je zemiak a pálenka.

Môj kamarát, ktorý po dnes v Budapešti žije, keď nejaká čerstvá kompánia žencov tiahla do Trnavy, vždy ma upozornil, že ten prvý, ktorý vedie takú s kosami, hrablami, cepami a kosákami ozbrojenú eskadrónu, že ten zaiste musí byť ich farárom alebo kaplánom, a že ten posledný zase organistom. Bo — vraj — keď všetko opustí obec, musia aj títo s nimi ísť a sebe chleba zarobiť.

Pán Boh nás dvoch posmeškarov práve poslal za kaplánov na Horniaky. Mňa z dediny do roka preložili do mestečka, zkaďaľ som s veriacimi nemusel ísť na Dolniaky na žatvu, bo to boli páni mešťania. Ale chudák môj kamarát, ktorý bol kaplánom v Dlhompoli, vždy horekoval, jako on len povedie kompánii svoju na žatvu. Jako sa on tam len ukáže v krpcoch, s hrablami, s kosou a cepami? On sám bol Trnavčan.

Jeho farár nechcel ísť, chystal sa na kanoniu, žeby mu to deregovalo — jako kanonik v skutku aj žije — nech ho Boh poteší so stálym zdravím; ohrňal som aj ja u neho zemiaky okolo pečienky. Boh mu to vynahradil, včul si vyesedáva v štallume a ja na tom istom mieste, kde on bol predtým, zadúšam sa v skleroze vo vápne prsovom.

Ten môj kamarát od toho strachu pred žatvou jako ročný kaplán, opustil stanicu, nechal hrable na kline farárovi a šiel za Jezuitu. Včul v Budapešti žne, keď sa

v Trnave hanbil. Aj jeho nech Boh živí, viem že sa za mňa modlí, ale aj ja za neho. Jaký ale výžinok donesieme? On zaiste bohatý, ale ja len kúkoľ a stoklas.

Nechodím ani ja na žatvu, nie preto, aby si v chladnej jaseňi miesto na sožatom snopčeku — v štallume vyesedával, bo už i tak nemôžem nič robiť, to jest ja už len reprezentujem faru nie snáď z pohodlnosti ale z musenosti.

Včul som už viac rokov na Horniakoch, tak aj znám horniacke poľné a domáce hospodárstvo. Horniacky priemysel, výrobky, techniku a produkty horniacke ale len z čiastky; veď všetko vedieť ani nemôžem, tak ako aj celý veľký obraz s viac strán musíme pozerať, odrazu všetko neuzreme.

Nuž ale to všetko znalci peknejšie opíšu, čo na tej výstavke bude. Ja som umelec nenie, preto len z mojeho stanoviska opíšem niečo z priemyslu a niečo zase z hospodárstva.

Z doráčeho priemyslu horniackeho znám hnojné bukové vidly z kradeného dreva zo susedných hôr; rebríky podobne z ukradeného dreva, bo som také viac rokov «in bona fide» «v dobrej viere» kupovával, až keď veľké clo vyhodily na kradený priemysel, kúpil som si železné vidly. Potom korytá na obáranie bravov, ktoré hneď prvý raz sa mi popukaly a rozdvajily, že sme nemohli bravov obárať. Košíky vrbových prútov na zemiaky, ktoré obyčajne mne pokradli a ja som prinútený bol tento košíkový priemysel viac nepodporovať. Znal som aj lopaty z bukového dreva, ktoré drevo mne kradli a potom lopaty z neho mi draho predávali. Aj galaty na brindzu alebo na lekvár, ktorým obyčajne — keď som ich plné preč posielal — vypadlo dno aj s lekvárom, pri čom som mal dost nemilé mrzutosti. Raz na železničnej stanici som aj posmech utržil, keď mi so štrkom, — do ktorého sa mi z rozsypanej galaty vykľadil lekvár — s lopatou ho sbierali a prekladali do jednej kysničky. Každý, kto o tom vedel, ukazoval a vyprával, že to pakujú so štrkom lekvár dlhopolského farára, ktorý ho posielal jednému kupeckému domu do Budapešte.

Drotársky priemysel už upadol; kupčia celkom s inými vecami, ktoré vo fabrikách berú — alebo v Amerike celkom iné práce robia, ktorým sa jakživ neučili. Mnohí aj túľajú sa po svete, nechajú ženu a deti a ani len vedieť nedajú o sebe, že pijú a lumpujú. Až keď niektorého zhumplovaného žene na krky dožupujú, dozvieme sa jaké remeslo sprevádzali.

Pružinskí košíkáři už vymreli od hladu, bo koľko ráz prišiel taký košíkár s tovarom, vždy ma pre Boha prosil, bych mu dal chleba alebo kapusty, bo vraj celý deň nič nejedol, ani nič nepredal, že už od hladu zahynie. — Menší remeselníci a obchodníci poutekali do Ameriky, kde sa s tým zaoberajú, k čomu sa nikdy neučili a predsa si zarobia, kdežto u nás z toho, čomu sa učili, skoro od hladu pohynuli. Za päť rokov — vraj — čakáť na guláš, na brindzu až budú voľby ablegátske — nemôžu; radšej sa šli do Ameriky najesť chleba, — bo vraj tie «éljeny» človeka chudobného len lačným robia, to je len pre pá-

nov, ktorí okolo plných hrncov sedia a platy sebe z našich mozoľov a z nášeho hladu povyšujú.

Z týchto výrobkov domáceho ľudového priemyslu zaiste mnoho nebude na výstavke, jak len poľskí židáci nedonesú produkty domáceho priemyslu z Galície, na pr. zemiakové domáce mydlo; domáci kognak z páleného; od štátnych áreštantov štrikované punčochy a topánky z Kufšteinu, jako «honi ipar» — a z karlovickej sklennej hutty flašky s dlhým vysokým bocianovým krkom v štíle slovenskom, pre Slovákov na pálenku, aj moravské papuče s paplndekovými podošvami tiež jako «honi ipar» (domáci výrobok). Aj zápalky syrkové zo Vsetína na Morave.

Kušniersky, kožušarsky priemysel so svojim domácim výrobkom má byť dobre zastúpený. Takzvaný familiárny kožuch, ktorý je pre viac údovú familiu zo 6—7 údov. Ešte ani Filadelfia na svojej svetovej výstave takého čo nemala. Toto jediné rúcho, obecný to slovenský kožuch, zachráni celú familiu pred zimou.

Na tento familiárny kožuch natrafil na Kysucách jeden učiteľ. Keď mu deti zo školy vystávali, pátral on po príčine tohoto školského zjavu. Deti, ktoré zo školy vystávaly, vyhováraly sa, že tatko šiel do hory na drevo a vzal kožuch, alebo mamka šla na trh, vzala kožuch, tak museli sme doma zostať. — Vvbral sa jedného dňa pán učiteľ do chalúp, z ktorých deti rad-radom zo školy vystávaly, žeby sa sám od rodičov presvedčil o príčine zanedbávania školy.

— Prečo že — pýtal sa učiteľ — vás Cyrill nebol už ale týždeň v škole? On sa na vás vyhovára, že ste mu vraj vzali kožuch do hory a on preto nemohol ísť do školy.

— Pán učiteľko! To je u nás po Kysucách tak: každá familia má svoj spoločný kožuch na zimu. Keď si ho ja vezmem do hory na drevo, tak všetci, aj žena, musejú doma zostať a na peci sedieť, lebo nemajú iného rúcha proti zime. Hen na peci mi sedia polonahé deti, jako že ich môžem v košielke poslať do školy, oddialenej na pol hodiny? Keď žena ide na trh, aby tam kohútka a pár vajec predala a doniesla kukuričnej múky na kašu, vtedy ona vezme kožuch, a my ostatní musíme naň vyčakávať. Ja nemôžem nikde vyjsť a nezarobím nič — a deti tiež nemôžu do školy. Ten kožuch je našou podporou; raz ja, raz zase žena ide v ňom chleba hľadať. Keď nám dieťa na ceste do školy zamrzne, z toho my nevyžijeme, ani veľké porcie nezaplatíme. Páni, ktorým je dobre, o nás nič nevedia, len jakési «birsági» nám predpisujú. Jak nám exekútor tento kožuch dá odpredať, vtedy pán notár slobodne môže do radu na každý takýto kožuchový dom na dvere pribiť červenú tabulu: «v tomto dome vypuknul hladový tyfus». Bo bez zárobku, bez kožucha od hladu a od zimy pomreme.

Pán učiteľ ten kožuch na leto vyárendoval pre výstavku, kde ho vystavý ako pädagogičný, názorný instrument, jaký ešte ani Norvégia, ktorá má tak sriadené školy, dovčulku nevystavovala. Tento slovensko-kysucký pädagogičný nástroj-kožuch zaiste zaujímať bude pánov mini-

strov výučby a záležitostí školských, ktorí iste z niektorých civilizovaných štátov spravia návštevu k našej horniackej výstavke. Poučia sa z neho mnoho. Aj školskí dozorcovia s pánmi učiteľmi z vyšších škôl, v ktorých žiaci fogaše majú na überciheri, thermometre po izbách, drahé pluvátka, súhciheri, vyzuváky na kaločne, čo všetko naše deti školské nepotrebujú.

Keďby si ktoré na fogaš zavesilo ten teplý kožuch, nuž sedelo a triaslo by sa v košielke. Vyzuváky na kaločne (vrchné topánky proti blatu) nepotrebujú, bo bosé aj po sňahu bežia do školy pred tým «birságom». Pluvátka im zhola nenie treba, bo naše deti nemajú od čoho odpľúvať. Teplomera tým menej potrebujú, bo mnohí učitelia nekúria deťom, nechajú ich najprv nadýchať pary, jako kravy nadýchajú a potom sa zohrievajú. Tu netreba teda thermometra ale gázometra, ten ale nenie predpísaný, preto aj každé dieťa len dľa svojho gázometra sa riadi a spravuje.

Medzi iným ja som nenie pädagogom, mám s celou vecou pokoj. Praktičnejšie by bolo, keďby miesto teplo-mera vysel v škole kôš s chlebom svätého Antona, pre hladné a uzimené deti.

Oznam.

Náš vrelmilovaný velebný pán páter *Zaosek* svoje dielo «**Tridsaťročné jubileum farárskeho uradovania**» v 82 kusov obetoval čo milodar na nový kostol Lutišský, s tým právom, že dolupodpísaný môže dielo to odpredať a utržené peniaze na ten cieľ, na ktorý to venoval obrátiť.

Úctive tedy prosím tých ct. čitateľov a dobrodinco, ktorí by chceli si túto knižku zaopatriť a k dobrému cieľu prispieť: aby sa hlásili u dolupodpísaného, ktorý za 25 krajciarov t. j. 50 halierov s najväčšou ochotnosťou a vďakou hneď na určité miesto odošle.

S týmto sa dvojaký cieľ obsiahne: asíce má človek zábavné čítanie a pritom i obetuje milodar na vznešený cieľ, ktorý spolu podporuje chudobu.

Pritom prosím všetkých veľactených pánov, ktorí od velebného pána pátra Zaoska jeho dielo «Tridsaťročné jubileum» dostali a zaň nezaplatili, aby obnos 25 krajciarov na farský úrad Lutišský poslať si nesťažovali; tým viacej, lebo to je tiež čo milodar na nový kostol Lutišský od dobrodinca veľkého, velebného pána pátra Zaoska obetované. Začo jemu i cestou tohoto úprimne ďakujem a «Pán Boh zaplať» privolávam.

V Lutišiac, dňa 17. marca 1903. o. p. Ó-Besztercze (Trencsén megye.)
Ján Greben, farár.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostá-

Niet ho tu! ... Vstal z mrtvých! ...

vajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým nepravostiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Smrť. V spišskom Fridmane zomrel dňa 10. apríla tamojšý farár Ján Ritziger v 62 roku života a 39 roku kňazstva svojho po dlhej nemoci.

Regulovanie Váhu. Ku predĺženiu hate popri Váhu medzi Melčicami a Ivanovcami minister orby prisľúbil 2930 korún podpory, ku zariadeniu tejto hati. K práci prichytia sa v najbližšom čase.

Zila 114 rokov. V majeri Telekháza, neďaleko Balmaz-Ujvárosa v stolici Hajdu zomrela vdova po Michalovi Tatárovi v stoštrnástom roku života svojho. Za celého svojho života bola iba trikrát ťažko nemocná, a síce dvakrát na zapálenie pľúc, raz však na cholery r. 1883.

Nešťastie. V spišskom Podolincu po tieto dni nešťastlive pochodil jeden professor piarista tamojšieho gymnasia menom Ján Porkolab. Ako jedného dňa jeden revolver, o ktorom nevedel, že je nabitý, do ruky vzal, ten vystrelil a mu jednu ruku velice pokalčil. Rana je tak ťažká, že cieľom liečenia do Budapešte musel ísť. Kto zná, či nepríde o ruku.

Falošné desaťkorunníky nachodia sa v obehu, ktoré sú tak dobre zhotovené, že sa len ťažko dajú rozoznať od opravdových. Jediným znakom týchto faloš-

ných peňazí je, že červené číslice na nich nie sú tlačené, ale pisané a keď sa navlažia, ich farba sa rozleje. Na tých, ktoré sa policii do rúk dostaly, nachodí sa číslica 072456.

Oheň. V spišskom Kotterbachu dňa 28. marca 5 domov zhorelo. Oheň povstal s nepozornosti.

Pre urazenie veličenstva. Noviny «Debrecen» prišli vo svojom dňa 24. marca vyšlom čísle jednu báseň s nadpisom «Magyarok királya», pre ktorú kráľ. fiškálát zaviedol tlačovú pravotu pre urazenie veličenstva. Vyšetrujúci sudca zhabal všetky čísla «Debrecen»-a a zhabal aj rukopis inkriminovanej básne. Zodpovednosť za ňu prijal redaktor Pavel Mórič mladší, ktorého kraj. vyslanec advokát Bela Barabás, člen neodvislej strany bude brániť pred súdom.

Nešťastie. Ondrej Farko Mičko, zo Žaškova, vybral sa s priateľmi na jarmok do Kubína. Vozík fahal jeden slabý koník a keď chceli prebrodiť Oravu, voz sa prevrhnuť a Mičko zahynul v studených vlnách rieky. Mŕtvolu nižšie Párnice pltníci o krátky čas vytiahli. Druhí dvaja, čo sa s ním viezli, podobne i kôň vyplávali, ale voz odniesla voda.

Z kanónov strelali na ľud. Na fabrickej osade pri Nižnom Novgorode v Rusku vzbúrili sa tieto dni robotníci tak, že ani žandarmeria nevedela si s nimi rady, zakročilo vojsko. Došli delostrelci a z kanóna strelili na ľud. Tridsať robotníkov zabili a vyše sto ranili.

V Zelený štvrtok, ako každý rok, v budínskom chráme kráľa Matiaša predpoludni odbyvaly sa obrady umývania nôh. Na miesto chorľavého knieža-primasa kardinála Vaszaryho, vysvätený biskup Medard Kohl odbavil umývanie. Na slávnostnej omši bolo veľké obecenstvo. Dvanásť «apoštolovia», ktorým biskup umyl, utrel a bozkal nohy, boli nasledovní budínski starci: Jozef Rauchačker 88-ročný, Franc Doležal 86r., Štefan Németh 85r., Ján Heinisch 85r., Jozef Peter 84r., Kilian Mič 83r., Simon Pelko 81r., Franc Deutsch 80r., Franc Lilling 79r., Franc Hendl 78r., Ján Ocielka 69r. a Ján Hartmann 62ročný. Všetci dostali od knieža-primasa nový odev a mešec strieborných peňazí. — Z Viedne oznamujú: V Hofburgu jeho veličenstvo kráľ dvanástim starcom umýval nohy. Na obradoch umývania nôh prítomní boli všetci arcikniežatá, najvyšší dvorní a štátni hodnostári, zástupitelia armády a členovia diplomatického sboru.

Veľký piatok, pamiatku prežalostnej smrti Vykupiteľa s nábožným srdcom zasvätil celý kresťanský svet. Hlahol zvonov zamkol, chrámy naplnily sa zástupami veriacich, ktorí so sklúčeným a kajúcnyim srdcom vzdávali vďaka milostivému Hospodinovi, že dal jednorodzeného Syna svojho, aby umrel za nás a vykúpil svet z hriechu a duševnej poroby.

Kanonik ako obecní rychtár. V celom Uhorsku niet viac takej obce ako Szepeshely, ktorej rychtárom je kanonik Franc Zvada. Obyvatelia obce Szepeshely sú totiž sami kanonici, professori bohosloveckých škôl a zamestnanci biskupských a kapitulských úradov. Tieto dni bola vydržiavaná rychtárska voľba, na ktorej, ako v pre-

došlých rokoch, zvolený bol za rychtára zas Frantisek Zvada.

Palác slovenskej tlače. Z Petrohradu oznamujú: Cár Mikuláš dvestotisíc rublov daroval na «palác slovenskej tlače» a zároveň sdělil spolku ruských novinárov, že osobne položí základný kameň paloty. Slávnosť polozenia základného kameňa bude budúceho roku v Petrohrade počas výstavy. Na slávnosť pozvaná bude celá slovenská tlač, bez ohľadu na národnosť a náboženstvo.

Súbeh na odmeny za vysádzanie hôr. Minister orby k odmeneniu za vysadenie v 165. §-e lesného zákona opísaných holých, vodou podmývaných a piesočnatých miest bežiacieho roku vypisuje 12 odmien a síce: dve po 1000 korún, dve po 800 korún, dve po 600 korún, tri po 500 korún, tri po 400 korún, ďalej tri po 300 korún a tri po 200 korún. O tieto odmeny uchádzať sa môžu tí majitelia, ktorí výsudané a v lesnom zákone opísané priestory bežiacieho roku vysadili a síce bez všetkej štátnej podpory. Vyžaduje sa však, aby 1. o 1000 korún uchádzajúci sa sad v jednom kuse činil aspoň 25 kat. jutár; 2. o 800 a 600 korún uchádzajúci sa sad v jednom alebo vo viac kusoch aspoň 25 kat. jutár; 3. o 500 a 400 korún uchádzajúci sa v jednom alebo vo viac kusoch aspoň 10 kat. jutár a konečne 4. o 300 a 200 korún odmeny uchádzajúci sa priestor v jednom alebo vo viac kusoch činil aspoň 5 kat. jutár. O odmeny uchádzajúce sa mladé lesy posúdené budú roku 1908. na mieste. Pri delení odmien do ohľadu budú sa brať na vysadenie obrátené trovy a pritom aj hmotný stav majiteľa. Tretina udelenej odmeny príležasť bude tomu gazdovskému úradníkovi alebo árendátorovi, ktorý mladú horu opatroval. Tejto jari vysadené lesy cieľom súbehu oznámiť sa majú najneskôr do konca júla t. r., v jaseňi t. r. posadené lesy ale najneskôr do 25. decembra t. r. a síce u administratívneho lesného výboru alebo u kráľ. lesného dozorstva.

Mäsiar a krajzler nemôže byť rychtárom. Kráľovská kúria vyhlásila, že mäsiar a krajzler nemôže byť obecným rychtárom. Dľa platných zákonov a nariadení totiž rychtár povinný je s časom na čas prerevidovať, pofažne dozerať na jatky a sklepy krajzlerov. Voči sebe samému by však tejto povinnosti

zadosť učiniť nemohol, keby bol spolu aj mäsiarom alebo krajzlerom.

Konec nevernej manželky. Z Nitry píšú: Roľníčka Lidia Bohonová, manželka Pavla Tancoša vo Farkasde nemala najlepšiu chýr. Kým jej muž chodil po svojej povinnosti, dávala sa do známosti s inými. Muž konečne tieto dni dolapil ju pri nevernosti, z čoho povstala medzi manželmi prudká zvada. Neverná žena ušla ku Váhu a hodila sa do vody. Zmizla vo vlnách bez stopy. Mrtvolu posavád nenašli.

Najstaršia žena nemeckej ríše zomrela. Z Hirschbergu oznamujú, že Henrietta Carstens zomrela v 103. roku života svojho. Narodila sa 1. marca r. 1800. Nemocná bola len jeden raz a síce keď mala 26 rokov. Okuliare nenosila nikdy.

Vzkriesenie.

Púť (v Pozňansku) do Vamberic sa pohne processia z *Nádaša* (prešporská stolica) dňa 6. mája. Ponajprv navštívime boľastný obraz v Šastíne; dňa 7. mája sv. *Cyrilla* a *Methoda* vo Velehrade (Morava); dňa 8. mája *Pannu Máriu* vo Sv. Hostíne; dňa 9. mája *Svätý Kopeček* v Holomúci. Odtiaľ sa dovezieme na hranice. Na hraniciach sadneme na železnicu až do Albendorfu. Tu budeme 2 dni. Cesta sem a tam trvá 10 úplných dní. — Odchod bude z Nádaša po železnici. Útraty železničné činia 14 korún (7 zl.). — S úctou povoláva súčastníť sa žiadajúcich na processii Marianských ctiteľov *Ludvik Lávečka*, vodca processie z Horných Orešan.

Ruch cirkevných a obecných učiteľov. Učiteľský sbor volebného okresu veľko-bytčianskeho (v Trenčianskej) pripojil sa k pohybu zavedenému v okrese aboňskom a 24. min. mesiaca cestou krajinského vyslanca okresu zadali na snemovňu vyslancov memorandum, podpísané všetkými cirkevnými a obecnými učiteľmi okresu, v ktorom žiadajú, aby platová trieda rozprestrená bola aj na cirkevných a obecných učiteľov.

Za vernú službu a statočnú prácu. Úradný časopis prináša zprávu, že jeho veličenstvo kráľ Jozefa Suchého, hlavného mlynárskeho majstra v parnom mlyne Neumannovcov v Arade, Jána Hurkého, murárskeho paliera v Rábe a Jozefa Molčíka, strojvedúceho v cukrovare v Diószegu, za vernú službu a statočnú prácu vyznačil strieborným krížom s korunou.

Ochrana samotne cestujúcich dievčat. Rakúsky minister železníc vydal prepotrebné nariadenie. Stalo sa totiž, že jedno mladé dievča cestujúce samotné po železnici, dostalo sa práve do takého vozňa, v ktorom bola jedna mužská spoločnosť. Spoločnosť táto viedla rozhovor o takých oplzlých veciach, že mladé dievča od toho ochorelo, takže ho museli odviesť do nemocnice. Rakúsky minister na základe tohto prípadu vydal konduktorom to prísne nariadenie, aby na mladé dievčence — cestujúce bez sprievodu — nakoľko len možno, pilný pozor dávali a aby umiesňovali ich v ženskom oddelení, kde cestujú aj iné ženské. — Takéto niečo nezaškodilo by veru ani u nás.

Hrozná nešťastie. Poslednie číslo v Amerike vychodiacej «Svobody» podáva zprávu o hroznom nešťastí. Smutné je, že obetami tohoto nešťastia stali práve naši krajanovia. Tak pri meste Latrob Pa zvanom vybuchol plyn (gáz), ktorý 17 robotníkov pozbavil života. Z pomedzi zomrelých iba dvoch vedeli poznať, asice Štefana Tilyák a Andreja Hudák z Uhorska. V Latrob Pa je toto už druhý nešťastný prípad. Aj povodeň rieky Missisipi je strašná. Rieka tá viac millionov honov posiatych ról zaplavila, mnohé mestá a obce zničila. Tisíce ľudí prišlo tu o život, ale je nie udané v spomenutých novinách, že koľko bolo medzi nimi uhorských vystahovalcov. Snáď ani nikdy sa nedozvieme o ich zkaže. Tak sa zmariť všetka nádej nešťastnej rodiny.

Neverný kníhvedúci. V krajinskom spolku hercov prišli na stopu 3000-korunovej defraudácie. Žigmund Gyárfás, spolkový kníhovník, zneužívajúc v ňom zloženú

dôveru na svoju kvitanciu vyzdvihol od «Magyar Színház»-u a od «Vígyszínház» tie obnosy, ktoré direkcia zvykla stiahnuť z platov členovských čo pensijný poplatok. Keď na zodpovednosť brali neverného kníhvedúceho, z počiatku tajil, potom ale vyznal, že od divadiel on vyzdvihol peniaze a strovil ich až do posledného haliera. Zaviedli proti nemu vyšetrovanie.

Náhla smrť. Pavel Ulár, 65-ročný profesor na hlavnom gymnáziu v Koložvári, došiel do hlavného mesta, aby tu strávil veľkonočné vakácie. Složil sa v hoteli «Orient». Večer bol v divadle, ale sotva domov došiel, prišlo mu zle, padol a zomrel. Najskôr porazilo ho na srdce. Jeho mrtvolu zaviezli do súdobno-lekárskeho ústavu. Policajný lekár dr. Desider Perémi oplakáva v nebohom svojho ujca.

Žart umierajúceho žobráka. V meste Irwin v Severnej Amerike udal sa nasledovný veselý prípad: Istý žobrák onemocnejúc, dal sa zaviesť do nemocnice. Po dlhej nemoci cítil, že sa hodina jeho smrti blíži a preto poslal pre notára, aby spravil o svojom majetku testament. V testamente poručil notárovi za vystavenie testamentu 500 dollárov, svojej opatrovatelke 1000 dollárov, podobný obnos i nemocnici a konečne svojmu rodnému mestu 38.000 dollárov. Žobráka dali pochovať dedičia s veľkou slávnosťou a sotva že ho pochovali, odišli na jeho byt, aby prevzali poručenie. K nemilému prekvapeniu ale nenašli ani groša. Spýtali sa jeho súdruhov, či nevedia, kam mohol uschovať zosnulý peniaze, ale tí sa vyslovili, že patričný nemal zaiste nič a spravil si len žart, pretože bol vôbec veľmi žartovný človek.

Trinástočný vlamač. Budapeštianska polícia zatkla 13-ročného potulujúceho sa chlapca Jozefa Kormačku, ktorý sa vlamoval do búd na vrchu Remete a pokradol všetky cennejšie veci. V kapse našli mu viac zlodejských kľúčov a vlamačských nástrojov. Mladého zlosyna oddali statnému zastupiteľstvu.

Samovražda na policii. V Budapešti na policii VII. okresu vo väzení obesil sa na okno 27-ročný maliarsky pomocník Ernest Král a zomrel. Král bol privedený na kapitanát v opilom stave pre pouličné výtržnosti. — Na kapitanáte VIII. okresu, chcel tiež spáchať samovraždu nádeník Jozef Conolán, ktorého zavreli podobne pre pijanstvo. Skočil s prvého poschodia na zem. Ochranci odviezli ho do Rochusovej nemocnice.

Jarmok na kone v Nových Zámkoch bude sa vydržiavať dňa 3. mája a 4. mája. Bytné a stajne môžu sa u predstavenstva v Nových Zámkoch (Ersekújvár, nitrianska stolica) zaopatriť.

***

Ohlas. Ako každý rok tak i toho roku processia s Moisenku dňa 3. mája vystúpi do Maria-Cellu.

Dňa 4. mája bude sv. Omša v Prešporku v kostole špitálskom o 8. hodine rano.

Všetkých tých, ktorí sa k úcte a chvále bl. Panny Marie pripojíť chcú, s braterskou láskou povolávame.

V Mocensku, 12. apríla 1903.

Štefan a Jozef Kalubik, tatici.

Púť do Vamberie pôjde 9-ho mája z Jablonice po železnici ta aj odtiaľ. Cesta bude stáť 16 korún a trvať bude za 8 dní. Prosím ctených pp. ktorí by sa na púť tejto súčasť chceli, žeby prihlásili sa už aspoň 8 dňami pred odchodom a sice skrz železničný poriadok *Pavel Pinkava*, modleník.

Pozvanie. «Magyarországi munkások rokkant- és nyugdíj-egylete» (spolok penzijný uhorských robotníkov) z príležitosti svojho desaťročného jestvovania dňa 26. apríla 1903. v Budapešti v skvostnej dvorane nového mestského domu v ulici vacovskej bude vydržiať slavnostné shromáždenie a valné shromáždenie svojich delegátov. Začiatok o 10-ej hod. — Spolok tento je nie socialistický a je hoden, aby ho robotníci kresťanský podporovali, lebo im podáva dobré výhody.

***

Spoločná púť do Lurdu.

Pohne sa z Budapeštu 22. mája, späť prinde 9. júna 1903.

Duchovný vôdca: dôst. pán Jozef Kompánek, dekan-farár v Nagy-Sztricie (trenčianska stolica).

Smer cestovania: *Ta:* Budapešť—Fiume—Venezze (Benátky)—Padua—Milano—Genua—Monte-Carlo—Nizza—Marseille—Cette—Lurdy.

Zpät: Toulouse—Cette—Nizza—Genua—Verona—Benátky—Fiume—*Budapest.*

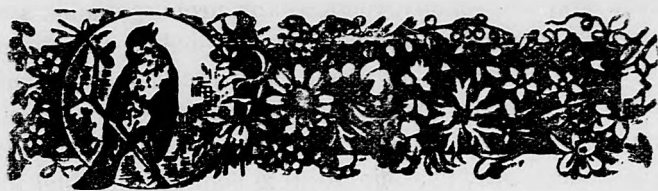
Ceny: I. trieda 490 korún; II. trída 370 korún; III. trieda 210 korún s 8 dňovým prvotriedovým zaopatením.

Vysvetlenia a programy vďačne pošle dôst. pán Jozef Kompánek, dekan-farár v Nagy-Sztricie (Trenčianska stolica), u ktorého sa do 2. mája aj prihlasy konajú.

Milodary poslali na kostol Lutišký:

Prevelebný pán Alex Frátrik, farár z Višnového 4 koruny; drotári z Berlína rodom Rudinská z fari Nesluša: Jakub Štefanka 9 m., Jakub Baly 2 m., Ján Šáron 1 m. 50 ct., Adam Repan 1 m. 50 ct., Filip Repan 1 m. 50 ct., Jakub Játy 2 m., Ján Suchanec 1 m., Ďurko Duriga 1 m., Jozef Lulek 1 m., Martin Mrňík 1 m., Cyril Fajak 1 m., Štefan Gajdoš 1 m., Šimon Durana 1 m., Jozef Škeren 1 m., Peter Grešak 1 m., Adam Tvrďý 1 m., dohromady 27 mariiek 50 ct. alebo 32 korún 21 halierov; čipkársky kupci z Bosnie Dolnia Tuzla: Štefan Hlasica 2 kor., Gašpár Bažik 1 kor., Lukáč Wrehovszky 1 korunu.

Uprimne ďakuje a «Pán Boh zaplať a požehnaj» v mene chudobných farníkov privoláva *Ján Greben*, farár.

DOPISY.

Jablonica.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráčte prosím tieto moje riadky v Kresťane uverejniť.

Čakám s dychtivostou nejaký dopis od nás, ale sa ho veru dočkať nemôžem. Tak teda ja chcem cteným čitateľom «Kresťana» niečo zdeliť.

U nás je už po voľbe obecného úradu. Zvolili sme si za rychtára Štefana Kríšťulku, za podrychtára Jozefa Fuknu, za prisazných Jána Žiaka a Martina Hlasnička. To sú traja ľudáci. Len podrychtár, ktorého sme ani my sami nechceli lebo nenie ľudákom, patrí k tým masným liberálom. Pán slúžny nám ho dal nasilu do kandidácie, hovoriac: že keď nám on povolil tých troch ľudákov vyvoliť, aby sme aj my jemu dali aspoň toho podrychtára. Nuž nech si ho aj má.

Ale ešte jedno ctení čitateľa. Náš pán notár je tak veľký a múdry pán, že si sám dovolí všetko zvoliť, asice hajtmána, desiatníka a hájníka, jako by nebol na to ani obecný výbor. Výbor o tom nič nevie, lebo ho k tomuto nedal zavolať. Jako by on sám na to bol a výbor drží za chrbátom. Nepoviem ináč, ale vyzívam toho pána notára, aby prestal sám si voliť. Nech si požiada k tomu pánov výborníkov a potom tí nech si zvolia. Nech sa to menuje voľbou ale nie vymenovaním. Ale spolu vyzívam aj pánov výborníkov, aby lepšie klepali pánu notárovi na prsty, jako za bývalého rychtára Jána Kríšťulku.

Táto hajtmanská voľba nemôže sa voľbou pomenovať. Previedla sa ona takto: rychtár vzal tabulku Jánovi Škapík, pretože on nebol liberálom, a dal ju Karolovi Galík. Výbor o tejto — hm, nechcem povedať — voľbe nevedel ale celkom nič. Avšak náš pán rychtár je výtčný človek, a predsa nechce nič oproti tomu pánu notárovi povedať. Však predsedom výboru je nie notár ale rychtár. Notár je len notár, a ako taký, má právo len predmety pred výbor predniesť, nie ale výboru rozkazovať, a len čo výbor uzavre má byť v obci právoplatné. Lež chyba je to, že sa výborníci boja pána notára. Tu

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomôženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých ponášbočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-tové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dájú vysvetlenie.

teda vyzývam pána rychtára, aby urobil poriadok s výborom. Vás ľudových výborníkov je málo, pomerne ako ľudových vyslancov na sneme, a tí predsa bojujú zmužile. Aj vy máte takto bojovať; nedbajte, čo sa p. notár hneď aj rozpučí. Ja nie som výborníkom. Domáci ma síce chceli ale ľudia nie, a preto som ani nedostal túto šaržu. Nuž ale nič zato. Preto ešte raz prosím pána rychtára, aby urobil poriadok s voľbou a s výborom.

Na koniec musím ešte jedno sdeliť čteným čitateľom. Dňa 14. marca sme mali valné zhromaždenie nášho potravného spolku. Zakladateľ tohto spolku, velebný pán farár Karol Žeko, vysvetlil nám, že z minulého roku mali sme 7205 korún 31 halierov zisku. Ako z tohoto vidíme, sklep náš dobre napreduje, len my akcionári budme trpezliví, však predsa len niečo budeme mať z tohoto spolku.

Zostávam s úctou

Jablonický Škovránok.

***

Almás.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Prevelebný Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kresťane».

Priklady vábia. Čítali sme o voľbe výborníkov z Kyšúc, zaľúbilo sa nám to. Je to veru pekne, avšak u nás to bolo ešte krajšie, lebo my ešte inšich faktorov máme na krkách, ale s čítaním nášho obľúbeného «Kresťana» nabývame smelosti pero chytiť do ruky, veď bývame v Jablonovom, v okrese vzornom, ráčite vedieť v «minta» okresi malackom.

Mali sme voľbu k obnoveniu úradov, pri ktorej sa nás jedenadvadsať voličov podpísalo na prosbu, v ktorej sme žiadali Blažejza Brichta kandidovať. Túto všeobecnú žiadosť obci, Homoky, «minta» notár s príslušnými, aby prekázal, spolu aby vec jakúsi tvárnosť mala v spoločnosti Maczkovich Ondrom, Kulhány Štefanom (s tým, čo jak bývalý rychtár tak dobre vedel k obecným počtom falošné kvitancie fabrikovať, natoľko síce, že náš p. farár majúť podozrivé obecné počty v priazeň obci sa oprel o vec spravodlivú a z 350 kvitancií vylúčil asi 24, rozumie sa s povolením V. P. viceispána, a v tých 24 kvitanciách sa 11 — čítaj jedenásť — falošných podpisov zistilo skrze komissiu stoličnú, tohoto bol ten spravodlivý (?) následok, že prešporská stolica tie obecné počty potvrdila, proti čomu sťažnosť, apellácia, už tretí rok trčí u ministerstva vnútra) povymýšľali tri inštanacie, a predložili tie k dobre dorozumenému služnovskému úradu v priazeň Ondru Maczkovich. — Pán slúžny vyčítal kandidáciu na posmech obce a kandidoval Ondru Maczkovich, Tomáša Maczkovich a Tomáša Rybár. Ľud kandidáciu neprijal, niektorí náhončí sa za Ondru Maczkovicha ohlásili a už bol vyvolený za rychtára.

Ešte spravodlivejšie bolo ďalšie volenie. Občania naši dlhší čas sa chystali na voľbu toho roku, a uzniesli sa na tom, že Mateja Juresu musia vyvoliť za prisažného. Výbor ho kandidoval, pán slúžny kandidáciu vyčítal, a prítomní voličia asi z 200 hrdiel zvolali: «Matej Jureso».

Pán slúžny mohol ohluchnúť od toho mena, avšak za jeho chrbtom notár Homoky na neho taký mocný nátlak urobil, že nevyslovil meno vyvoleného od ľudu, ale vyhlásil za prisažného Lukáša Halinár.

Nuž pán slúžny Petzko! Kdeže ste sa to takú spravodlivú predsednícku pravdu učili? Je to nehanblivé položenie, tak verejne všeobecný hlas si nevšímnuť a na vôľu notára verejne faloš za pravdu vysloviť. Tak je to, keď človek na tú drahú statočnosť je tak bohatý, nuž si ju potom ani nevšíma, ale bársjakému židákovi odhodí. Však to pán slúžny Petzko rozumie, bude-li ale zapotreby, by sme to v osobitnom dopise spomenuli, má to veľmi zaujímavé vysvetlenie, to by sa veru čitateľom «Kresťana» a celého nášho záhorskeho okolia ľúbilo; obzvlášte tým, ktorí tie bohaté biršági platia a znášajú a s ktorými pán slúžny na prísny rozkaz svojho šéfa núdzných občanov šľahá, a ktoré takú pravdu a spravodlivosť na čele svojom nosia, jako priam aj tá naša voľba zo dňa 4. februára.

Pravdomluvný.

***

Z Lopašova.

Poslednie dni veľkého týždňa ztrávil som v Lopašove a chcem tu na krátko opísať k poučeniu iných to, čo som tu potešiteľného zkusil.

Týkať sa bude moja zpráva lopašovského pána farára velebného pána Ferdinanda Sándorfiho, i preto ho prosím sa prepáčenie, jestli snáď urážal by som skromnosť jeho. — Vskutku zázračná je premena v Lopašove z každého ohľadu a všetky tie premeny súvisia so spolkami, vlastne s horlivou účinnosťou a obetivosťou dvoch pánov, a síce velebného pána farára už spomenutého a pána Timotea Veszelý, učiteľa a organistu lopašovského, ktorý svojou vzdelanosťou a ochotnosťou je vopravdu pravou rukou velebného pána farára. — Dobro sa pamätám, ako rúcaly sa domy v Lopašove tak pred 15—20 rokami. Asi 18 gazdovských rodín natoľko bolo tu majetkove upadlo, že prišli o všetko a neboly vstave ani len tie príbytky svoje ochrániť pred zkazou, následkom čoho sa tieto aj porúcaly. — Dnes je v Lopašove všetko ináč. Kostol, škola, fara, obecní dom, cintorín všetko je pekne v poriadku. Domy sa viacej nerúcajú, ale stavajú si nové a kupujú roličky i ľudia takí, ktorých som pred rokami ako úplne bezmajetných osobne poznal. — Horlivý pán farár uviedol ta nový život. A šlo mu to s veľkým prosperom pekne v poriadku takto:

Za prvú povinnosť pokladal si duševne a mravne povzniesť svojich zaostalých veriacich. Vyučoval ich v chráme o viere v prikazoch božích; uviedol prísny poriadok pri službách božích. Dával mládeži dobré spisy a noviny čítať. Povolal viackrát missionárov do farnosti svojej, obnovil kostol z vonku a z vnútra a na filiálke v Nižnej postavil nový chrám, ktorý je ozdobou celého okolia. Korheľstvo medzi staršími a nemravnosť u mládeži, všelijakým možným spôsobom prekážal, a možno povedať, že tento cieľ svoj dnes už temer úplne dosiahol. Ako rozumný a bedlivý hospodár, slúžil s dobrým príkladom a k poučeniu všetkým. Pred pár rokami založil

úverkový a potom potravný spolok, ktoré každú nedeľu úradujú po poludňajších službách božích až do večera. Na konci minulého roku mal úverkový spolok zplatených účastín 33.000 korún, vkladov ale mal 40.400 korún a rezervnej základiny 800 korún. Potravný spolok mal obratu 60.000 korún a 3000 korún čistého zisku, z ktorého vyplátilo sa účastinárom po 5 percentoch, ostatné podelilo sa na rezervnú základinu a na odmeny pre najviac kupujúcich. Človek by si nemyslel, že jak hrozne ťažko dovoľujú liberálni páni a obzvlášte sama vláda takýmto spolkom licenciu na odpredaj liehovín a dohánu. Rozhodne môžeme tvrdiť, že liberáli chcú silou-mocou udržať tie licencie len *pre židov* a všemožne prekážajú, aby občianstvo kresťanské naučilo sa pre seba predávať, krémáriť, a tak ku nejakému grošu prísť. Tú krátkozrakú vládu nadehádza hrúza, keď sa jej občania zveľaďujú. No lopašovskému pánu farárovi podarilo sa predsa vynútiť od liberálnych pánov aj kresťanskú krému aj trafikku. Ba odkúpili pekne-krásne za pekný groš oba šenky, ktoré mali predtým židia v rukách. Takého vína, aké tu spolok predáva v Pešti veru ani za dukát nedostaneš. A v Lopašove mína sa dobre: 170 hektolitrov do roka. Popri pive aj pálenčené nápoje, ale v menšej miere sa mínajú. Sú tu teraz dvaja krémári, ktorí počas služieb božích nesmú predávať. Opilému nesmú dať nápoj. Ale čo je najpeknejšie: obe krémy zatvárajú sa večer o 9-tej, tak, že dnes Lopašove nemožno vysedať v noci v krémach, lebo inej krémy tu niet, pretože páni židáci ráčili do jedného odpaprať z obce — a bolo ich tu hodne. Ba ani gruntu nemajú tu židia, a mali aj toho dosť. Na miesto nich kupujú si role kresťania. Nazrel som do spolkových kníh, a len som oči vyvaloval, keď videl som, koľko sto, ba aj tisíce majú niektorí mladší gazdovia, — moji to vrstovníci — nasporených, a ešte aj takí, ktorým krome chalupy ničoho nezostalo po rodičoch. Ľud stáva sa tu vzdelanejším, mravnejším a majetkove dvíha sa. Ba ešte aj rodinný život pocítil prajný vplyv spolkov. Prezrel som matriky: pred 9 rokami bolo rodných pádov do roka 40, dnes sa ich narodí už do 80, smrtné pády sa ale nemnožia.

Všetko toto je nie vymyslené, ale je to pravdivá skutočnosť. Jako sa mohla v Lopašove taká premena stať za krátkych 10 rokov, to je až nepochopiteľné, ale je tak, ako píšem! A slyš to svete! za to všetko velebný pán farár nezískal si iné, iba dôveru a lásku veriacich; liberálni veľikáši ale by ho tuším v lyžičke vody utopili. Podozrievajú ho, oznamujú a pravotia ho, i znivočili by ho keby sa dal. A že okolití židia nakoľko milujú ho, to môžeme si mysleť! Obzvlášte preto, lebo činnosť velebného pána farára rozprestiera sa aj na okolie. Potravný spolok lopašovský má v Nižnej a v Kočine filiálku. Nižnanský ľud je od dávna známy ako nábožný, pracovitý a aj zámožný. Veď keď bolo treba peniaze skladať na stavbu nového kostola, vtedy nábožnosť Nižnanov dokázala sa krásne; gazdovia s najväčšou ochotnosťou dávali nie po desiatkach, ale po stovkách a ťažké tisíce sobraly sa za chvíľu. — V Kočine sú zas jednotlivci, ako Jozef

Holovicz, člen správy a Kunicz, odpredavač, ktorí svojou rozumnosťou a statočnosťou veľmi prospešne účinkujú vo spolku.

Že vedenie spolkov dá veľa práce tak velebnému p. farárovi ako aj pánu organistovi lopašovskému, dá sa uveriť. Veru až veľmi je zaslúžený ten skromný plat, ktorý má pán organista za vedenie spolkových kníh. Ja by som zo srdca doprial každému jednému z našich pp. učiteľov, aby aj oni mali čím skorej podobné dôchodky zo spolkov. Im by to neškodilo, a ľudu by sa pomáhalo tak, ako v Lopašove.

Vlček.

***

Skačany.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vel'actený Pán Redaktor!

Ráďte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Krešťane.»

U nás v Skačanoch je už po rychtárskej voľbe, ktorá previedla sa teraz dľa vôle občanov. Zvolili sme si za rychtára poriadneho a statočného občana, menom Petra Hudec, neohrozeného bojovníka našej ľudovej strany. Privolávame mu i na tomto mieste: «Nech žije!» Do obecneho výboru zvolili sme si tiež čistých ľudákov. My Skačanci sme smelí chlapi. My liberalizmus zatracujeme. S nami si liberáli málo poradia, my im dáme hneď jeden «abcúg», a je po komédii.

Minulého roku na svätú Trojicu mali sme tiež krásnu pamiatku, to jest slávnostné päťadvadsaťročné jubileum nášho vrele milovaného pána farára, teraz ale už veľkomožného dekana Alberta Kelecsinyi. Nech ho Boh milostivý ešte aj naďalej mnohé roky v dobrom a stálom zdraví udržuje, lebo on nás udržuje v láske a svornosti všetkých svojich farníkov, on je náš duchovný pastier a my sme jeho ovečky.

Počas týchto slávností nám ten zlopestný bývalý starý rychtár takú nepriazeň spravil, že jako divá šelma behal oslopaný po meste, a pretože tiahol za jeden remeň s tým hnusným liberalizmom — bárs bol už dosť plešivý a od staroby skrčený — dal nám zobrať mažiare, s ktorými sa striedalo, aby slávnosť táto stručnejšia bola, ktoré už veľu nijako nazpäť dostať nemôžeme. Teraz sa už prihovára ľudu, teraz už vie či je a čo urobil s tým, keď dal mažiare zobrať. Hm, Janko môj, kebyš nebol liberálom, mohol si byť rychtárom!

S Bohom.

Jano Skačiansky.

K čomu vede opilstvo? Smutná, ale pravdivá udalosť zo života ľudu poslovenčil *Andrej Hladký*. Vydáva redakcia «*Posla Svätého Antona*» v Budapešti, VIII., Szentkirályi-u. 28. Cena 20 halierov. Knižičku túto vrele odporúčame našemu slovenskému ľudu; obzvlášte našim malo hospodárom a remeselníkom preto, keď povážime, ako je dobre, keď človek pri dobrom zdravom rozume môže praktične sprevádzať obrábanie pozemkov a iné svoje obchody.

Krešťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

Juraj Žárový, Pešťbudín. Takej mappi neni tu k dostaniu, lež obráťte sa na p. Jozefa Gašparik v Turč. Sv. Martine.

Výlet do Kotešova V.-Bittsa. Pre taký dopis v našom časopise miesta nemáme.

Občan Ig. Zi. Instenburg. Nie «Listy», lež «Posla Svätého Antona» pítajte si na ukážku.

Vendel Polák v Zoh. Doposavád neobdržali sme ešte žiadnej odpovede na Váš oznam. Máme ho len tak uverejniť ako ste ho napísal?

Tomáš Hodosy v Kam. Porube. Pište na hlavné tržište (Központi Vásaresarnok Bpest, Várház körút.)

N. Medved. v Koll. My by sme sa tomu tiež tešili, len že čo, keď to nemôžeme. — Hľa, také sú té podpory, ktoré dostáva tak často naše trenčiansko! Teraz aspoň viete! Čo? —

J. M. na rynku. Jako náhle dozvieme sa, upovedomíme Vás hneď.

Cestár Val. Veru by ste mohli.

Klobušický v Tren. M. Predplatok na «Posla» sme neobdržali. Reklamujte. Vyndené čísla sme Vám poslali.

Velp. Pavel Jantausch. Patričné čísla «L. H.» sme poslali hneď po oznámení, kdežto nevieme či pošta ich poslala spatky pod tou poznámkou «Nem fogadta el», alebo výšudaná adresa. Či nemáte tam dakého «šovinistu» poštára?

Ján Virguliak. Ako vidíte pred Vaším odkazom práve je tá chyba. Patričných pp. poštárov upomeneme listovne.

Jeden drotár z Fila. Viac ráz sme to v našej listárni povedali, že bez podpisu patiace listy a rukopisy redakcia nešetří.

Venko Divinský, drotár. Nemôžeme veci tej porozumeť, aby tí objednávku pod poznámkou že, «prijali» boli dostali a Vám žiaducnú vec neboli zaslali. Nebuďte na tom stručný, lež radšej im ešte ráz pište; snád chybu Vám takto napravia.

Andrej Meheš. Mihelhaus. To závisí od Vás. Samo sebou rozumie sa, že po prijatí prvého čísla slušná vec je, aby každý jeden svoj predplatok poslal.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychádzajúci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi

obrazy. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Čísla na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadať budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» *Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 28.*

Noviny Malých s mnohými obrázkami vychádzajú do roka osemráz počnúc od októbra až do mája každého 15-ho. Rediguje Ján Bežo v Senici. (Szenicz, Nyitram.)

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a professor. K dostaniu v tlačiarňi u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 h.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlive pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostali, odporúčame čo najvрейšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

Zábavné a poučné knižky sú tie najlepšie a najlacnejšie knižky, ktoré sa kedy pre slovenský ľud písaly a tlačily. Každá knižka je na 160 strán hrubá a obsahuje mnoho zábavných povestí, rozprávok, básní, pesničiek, ňartov a poučných článkov o hospodárstve, priemysle, o zákonoch, o domácnosti atď. V knižkách sú i obrázky. Tieto knižky vychodia štyri rázy do roka, a síce v novembri, decembri, februári a marci po jednej. Na všetky štyri knižky môžete sa odrazu predplatiť tak, keď pošlete 1 korunu na adresu: Administrácia «*Ľudových Novín*» v Turčianskom Sv. Martine (Turócz Szt. Márton). Kto soshiera 10 predplatiteľov a do 1-ho januára 1903, pošle ich adresy i s predplatkami na horeudatú adresu, ten dostane zadarmo všetky štyri knižky!

Jadro nábožných výlevov. Kniha modlitebná pre každého katolíckeho kresťana s katolíckym spevníkom Spísal Andrej Radlinský. Nákladom Spolku Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. výt. 1 kor. 49 hal., viaz. v koži s mramorezom 2 kor. 40 hal., v koži so zlatorezom 2 kor. 60 hal., a chagr. so zlatorezom a spinokov 3 kor. 20 halierov.

Dennica. Ročník VI. Číslo 4. Vychádza raz za mesiac. Rediguje Terezia Vansová na Pile, o. p. (Tiszolcz). Predplatná cena na celý rok 2 koruny. Dennica je ženský časopis pre poučenie a zábavu.

Dedinský hasič od Zaoska. Poučozábavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 ku-

sov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knižočku už objednal, peniaze poslal, knižočku ale nedostal, nech to odpíše terajšiemu majiteľovi: «Rózsa Kálmán a manžel. Budapešť, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednanej a vyplatenej už knižky *dve*.

Aj «*Vybrané Spisy Humoristické Zaoska*» dostať u Kolomana Rózsu (Budapešť, VIII., Szentkirályi-u.) asiace za 1 korunu. To sú všetko veľmi veselé, ale aj veľmi poučné spisy. Dýcha z nich samá mravnosť a nábožnosť. Kto chce mať skvostne viazanú knižku túto, nech pošle 2 kor. ale čím skorej.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 3. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Dejiny milostného miesta Blahoslavenej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spísal Jozef Haverla, obetujúci kňaz. S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti. Z maďarského preložil Jozef Buckta, nitra-bojnanský kaplán. K dostaniu je v kníhtlačiarňi Juliusa Zhorellu vo Veľkých Topolčanoch.

Kto má knihy do daru?

Prosíme všetkých šľachetných ľudomilov, ktorým leží na srdci osveta kresťanská chudobných delníkov budapešťanských, aby ráčili láskave pripomocť nám ku založeniu primeranej knižnice pre «Budapešťanský katolícky delnícky kruh». Kruh tento sl. vládou potvrdený započal už účinkovanie svoje: objednal si miestnosť za 600 korún a členovia jeho ochotne prichádzajú po nedeľkách k rozhovoru a prednáškam v duchu kresťanskom držaným. Ale príspevky členovské sú tak skromné, že z nich nemožno nám založiť knihovňu a vôbec pri chudobe našich tunajších rodákov-robotníkov odkázaní sme na priazeň každej šľachetnej duše, ktorá i v tom slovenskom robotníkovi vidí človeka a katolíka Kristu verného. Kto tedy máte snáď zbytočné pre seba knihy náboženské a mravnopoučné v reči slovenskej alebo v reči maďarskej písané, ráčte tiež doposlať na nížeudatú adresu. Kto chce sa smilovať nad našimi tunajšími bratmi, nachodiacimi sa v biednom postavení bez práce, a chcel by daktorým halierom príspeť týmto polutovaniahodným bratom našim ku pomoci: ráčiť milodary svoje tiež na túto doposlať adresu: *Edvard Sándorfi, Budapest, VIII., Tavaszmező u. 19.* Miestnosť súkromná spolku nášho je: Budapest, VIII., Práter u. 33., kde však poštové zásielky — krome novin — neodobierajú sa.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecnosť, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 8'45—8'20 kor., peštianska 8'40 8'00 kor., z Báčky 8'05 kor., banátská 8'10—8'30.

Jačmeň: na krm 6'15—6'10 korún, do pálenice — kor., na várku — kor.

Otruby. po 50 kil.: drobné 4'20 korún, hrubé 4'50 korún.

Strova: *Fazula* veľká biela a okruhlá po 9'75—11'00 brnavá 7'50—7'75, pestrá 9'25—10'00, drobná 9'70—8'95, cúdená 11'50—. *Hrach:* 9'50—12'00, lupaný 20'—. *Šušovica* horšia 7'00—10'00, lepšia 15'00—17'—. *Mak:* 26'00—29'50, všetko po 50 klgr.

Petrolej trojkrížový 45'00, dvojkrížový 38'00 zl. 50 klgr. netto.

Karlsbad je zbitočný!!

Proti rastisneniu šalúdka, rasteniu pečene, napnutosti, nespánku, závratu, tíšnutie krvi do mozgov, zlatej žili, tvrdej stolici, a proti tučnosti istý účinok má **THERMALIA** cena s poznamevaním 5 korún v apátieke **M. Kiss Ti-za-Dob** k dostaniu je tu aj tea **Helianthus** prosí všetkým teášom. Tohto cena je 1 koruna.

VEĽKÝ KRACH.

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

- 6 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou,
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra vylíčky,
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra jedacie ližice,
- 12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové ližice,
- 1 kus amerického patentirovaného striebra polievkovú ližicu,
- 1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú ližicu,
- 6 kusov Anglická Viktoria spodnie táče,
- 2 kusy imponantné stolové svietniky,
- 1 kus tajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusí predtýmto 40 zl. koštovali a včel len 6 zl. 60 kr. v najľavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentirované striebra je jedna s vonku a s nátra biela kova, ktorá striebornú farvu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento oznain

neni klamstvo

zavazujem sa har komu, komu sa náradie nepáči peniaze spatky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť! Zeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral,

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

ďalej do každej lepšej domácnosti príliš je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B. Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v poslaní. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiaču ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

„Výťah“ s tisíce uznajúcich listov:

S prvšou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár barón Bánffy jeho exell. S prvšou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. Kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zásielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobierku s amerického patentirovaného striebra pošl'ú. Bozovič, Kr.-Sörénska st. S. Keresztes hlavný slúžny.

Michal Veselý

Kostolný maliar, okrášľovateľ a pozlácať
v Piešťanoch, nitrianská stolica.)

Prijíma vymaľovanie a obnovenie kostolov v každom slohu, tak tiež maľovanie a obnovenie oltárov, kazateľnic a iné olejo nalebne okrášľujúce práce.

Najlepšie odporúčanie dolu s udanými nysvedčeniami, solidnu prácu, mierne ceny

Vysvedčenie.

Ja nižie podpísaný, čo «Svätej Alžbety» slovenského kostola nemocných farár osvedčujem, že Michal Veselý, maliar rodom z Piešťan, rim. kat. náboženstva, hore spomenutý kostol, v septembri a novembri minulého roku, ktorý bol ešte za doby starých časov postavený, pekno, umeleckou prácou okrášľil, začo ho jakožto pilného a zručného maliara a ozdobovateľa kostolov čo najlepšie odporúčam.

V Kremnici, 17. novembra 1902.

Jozef Breštiansky,
rk. farár.

Pán Michal Veselý, kostolný maliar, rodák z Piešťan, zamaľoval a obnovil za miernu cenu k úplnému uspokojeniu ev. a. v. lazovskej cirkve hlavný oltár; pričom sa s ustavou a čistou maľbou, ako aj zručnosťou prevedenia práce tak vyznamenal, že ho ktorejkoľvek cirkvi čo spôsobného a svedomitého maliara kostolov snažne môžem odporúčať.

V Lazoch (trenč. stol.), 4. aug. 1901.

Fraňo Švehla,
ev farár.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 fill., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco zamennie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poľovú útraty vynahrádza. **Benedikt Sachsel, Lobes** 135 (pošta Pilsen Čechy.)

Pozvanie

do VI. riadneho valného shromaždenia

nizsna-zemansko-dedinského gazdovsko-potravného a úverného spolku, ktoré v budove školskej v Nizsnej dňa 13. aprila 1903 popoludní o 2-hej hod. vydržiať sa bude.

Účastinári sa prosia, aby každý na shromaždenie prišiel

Predmety :

1. Vymenovanie 2. účastinárov na uhodnovernenie zápisnice tohoto shromaždenia.
2. Zpráva správy a dozorného výboru. Ustálenie súvahy a udelenie absolutoriuma správe i dozornému výboru.
3. Voľba predsedu, výboru, účtovníka, kassira predávača a zháňača na 3 roky a ustálenie im platov. Voľba dozorného výboru na 1 rok 3. riadnych a 2. náhradných členov.
4. Uzavretie ohľadom požiadavok u odpredávačov sa nachodiacich.
5. Voľné návrhy.

Záverečné účty vyložené sú od dňa 4. aprila v miestnosti s olkovej k nahliadnutiu.

Správa.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená, shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najvyššom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta.

Ceny kopy generála Devetta z delovej ocele sú:

65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
95 kr.	1 zl.	1 zl. 06 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov počtové výdavky znaša dielňa. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znaša počtové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle — Za každú kosu z delovej ocele generala Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí. Pravá novota! Vyznačená kosa zľahujúcim kľúčom 20 kr. Diadal náčinie ku nakutín, kladivko, a penka 85 kr. Amerganský brúsiaci kameň pre kosu na svete najlepší 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosiť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých časov kosi neobjedná, kým si od vyššie menovanej firmy obrázkový cenník nežiadat, ktorý zdarma za mu zašle.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.